

## USTAWA

z dnia 20 maja 1976 r.

## o zakwaterowaniu sił zbrojnych.

## Rozdział 1

## Przepisy ogólne.

**Art. 1.** Zakwaterowanie sił zbrojnych polega na stałym lub przejściowym rozmieszczeniu:

- 1) jednostek, instytucji i zakładów wojskowych,
- 2) obiektów, urzędzeń, uzbrojenia i sprzętu wojskowego oraz
- 3) żołnierzy i innych osób określonych w ustawie

w budynkach, lokalach i na terenach będących w zarządzie organów wojskowych albo uzyskanych w tym celu od organów administracji państwowej, jednostek gospodarki społecznej i od innych osób prawnych lub fizycznych.

**Art. 2.** 1. Jeżeli organy wojskowe nie dysponują w danej miejscowości dostateczną ilością budynków, lokali lub terenów na zakwaterowanie stałe, właściwe organy administracji państwowej na wniosek organów wojskowych przekazują niezbędne do tego celu nieruchomości — na zasadach i w trybie obowiązujących przy przekazywaniu nieruchomości pomiędzy jednostkami gospodarki społecznej.

2. Obszary leśne stanowiące własność Państwa oraz związane z nimi nieruchomości podlegają przekazaniu organom wojskowym na zasadach i w trybie przepisów ustawy o państwowym gospodarstwie leśnym.

**Art. 3.** Jeżeli niezbędne dla sił zbrojnych budynki lub tereny nie mogą być przekazane na zasadach i w trybie określonych w art. 2, organy wojskowe mogą je uzyskać na podstawie przepisów o wywłaszczaniu nieruchomości.

**Art. 4.** Zbędne dla sił zbrojnych budynki, lokale i tereny podlegają przekazaniu przez organy wojskowe wła-

ściwym organom administracji państwowej na zasadach i w trybie przepisów, o których mowa w art. 2, bądź zwrotowi w trybie przepisów określonych w art. 3.

**Art. 5.** 1. Organy wojskowe mogą wprowadzać zakaz wstępu na tereny zajęte na zakwaterowanie sił zbrojnych.

2. Zakaz wstępu powinien być wyraźny i oznaczony w sposób łatwo dostrzegalny.

3. Zakaz ten nie może dotyczyć wstępu do osobnych kwater stałych.

## Rozdział 2

## Wspólne kwatery stałe.

**Art. 6.** 1. Wspólna kwatera stała jest przeznaczona na zbiorowe stałe zakwaterowanie żołnierzy.

2. Zakwaterowanie we wspólnych kwaterach stałych jest bezpłatne.

**Art. 7.** 1. Wspólne kwatery stałe są przeznaczone na zakwaterowanie żołnierzy pełniących czynną służbę wojskową na podstawie przepisów o powszechnym obowiązku obrony, z wyjątkiem żołnierzy odbywających okresową służbę wojskową.

2. We wspólnych kwaterach stałych kwatruje się również:

- 1) żołnierzy pełniących czynną służbę wojskową w charakterze kandydatów na żołnierzy zawodowych,
- 2) żołnierzy zawodowych będących słuchaczami szkół lub kursów wojskowych,
- 3) podoficerów młodszych pełniących zawodową służbę wojskową w okresie próbnym.

3. Żołnierze zawodowi, zakwaterowani we wspólnych kwaterach stałych w czasie odbywania studiów w szkole lub na kursie wojskowym, zachowują posiadane dotychczas osobne kwatery stałe.

## Rozdział 3

## Osobne kwatery stałe.

**Art. 8. 1.** Osobna kwatera stała jest przeznaczona na zakwaterowanie stałe żołnierza zawodowego i jego rodziny.

2. Osobną kwaterą stałą jest samodzielny lokal mieszkalny.

3. Osobną kwaterą stałą może być wyjątkowo część lokalu mieszkalnego, jeżeli obejmuje co najmniej jeden pokój o powierzchni nie mniejszej niż 10 m<sup>2</sup>.

**Art. 9. 1.** Prawo do osobnej kwatery stałej przysługuje żołnierzowi zawodowemu.

2. Przy ustalaniu powierzchni mieszkalnej osobnej kwatery stałej przysługującej żołnierzowi uwzględnia się stan rodzinny żołnierza, jego stopień wojskowy i zajmowane stanowisko służbowe.

3. Członkami rodziny żołnierza, których uwzględnia się przy ustalaniu przysługującej powierzchni mieszkalnej, są pozostający z żołnierzem we wspólnym gospodarstwie domowym:

- 1) małżonek,
- 2) dzieci do czasu założenia odrębnej rodziny,
- 3) rodzice żołnierza i jego małżonka będący na utrzymaniu żołnierza, którzy ze względu na wiek albo inwalidztwo lub inne okoliczności są niezdolni do wykonywania zatrudnienia.

4. Przy ustalaniu przysługującej powierzchni mieszkalnej uwzględnia się również osobę zatrudnioną w gospodarstwie domowym, jeżeli potrzeby żołnierza i jego rodziny, uzasadnione w szczególności dobrem małoletnich dzieci lub nieporadnych osób starszych, wymagają zatrudnienia takiej osoby.

5. Żołnierzowi może być przyznane uprawnienie do dodatkowej powierzchni mieszkalnej ze względu na stan zdrowia osób wymienionych w ust. 3 albo ze względu na inne szczególne okoliczności.

6. W osobnej kwaterze stałej mogą zamieszkiwać z żołnierzem członkowie jego rodziny, których nie uwzględnia się przy ustalaniu powierzchni mieszkalnej, jeżeli pozostają z nim we wspólnym gospodarstwie domowym, oraz osoba zatrudniona w tym gospodarstwie w innych warunkach niż określone w ust. 4.

**Art. 10. 1.** Żołnierzowi zawodowemu przydziela się osobną kwaterę stałą w miejscowości, w której stałe pełni służbę, lub w miejscowości pobliskiej, jeżeli istnieje z niej dogodny dojazd publicznymi środkami komunikacji do miejsca pełnienia służby.

2. Żołnierzowi zawodowemu skierowanemu na studia lub naukę do szkoły wojskowej, posiadającemu członków rodziny uwzględnianych przy ustalaniu przysługującej powierzchni mieszkalnej, który nie otrzymał osobnej kwatery stałej, przydziela się ją w miejscowości, w której pełnił służbę przed skierowaniem do szkoły.

**Art. 11. 1.** Żołnierz zwolniony z zawodowej służby wojskowej zachowuje prawo do osobnej kwatery stałej, jeżeli nabył uprawnienie do:

- 1) emerytury wojskowej,
- 2) wojskowej renty inwalidzkiej z tytułu inwalidztwa pozostającego w związku ze służbą wojskową.

2. W zakresie uprawnień emerytów i rencistów wojskowych, o których mowa w ust. 1, do osobnych kwatery stałych stosuje się przepisy dotyczące żołnierzy zawodowych.

**Art. 12.** W razie śmierci żołnierza zawodowego, spełniającego warunki wymagane do uzyskania emerytury wojskowej lub którego śmierć pozostaje w związku ze służbą wojskową, albo w razie śmierci emeryta lub rencisty wojskowego, o których mowa w art. 11, prawo do osobnej kwatery stałej nabywają wspólnie zamieszkałi z żołnierzem, emerytem lub rencistą w dniu jego śmierci członkowie rodziny uprawnieni do wojskowej renty rodzinnej. Prawo to przysługuje im przez czas posiadania uprawnień do tej renty.

**Art. 13.** Osobom wymienionym w art. 11 i 12 może być przydzielona na ich wniosek osobna kwatera stała lub lokal spółdzielczy w miejscowości przez nie wybranej, jeżeli wojskowy organ kwaterunkowy dysponuje w tej miejscowości lokalami mieszkalnymi.

**Art. 14.** Przyznanie emerytury lub renty w trybie wyjątkowym, przewidzianym w przepisach o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych i ich rodzin, osobie, która nie zajmuje osobnej kwatery stałej, nie powoduje nabycia przez nią prawa do takiej kwatery.

**Art. 15. 1.** Osobie, która zajmuje osobną kwaterę stałą o powierzchni mieszkalnej większej niż przysługująca, wojskowy organ kwaterunkowy powinien zaproponować przydzielenie innej kwatery odpowiadającej uprawnieniom tej osoby, jeżeli nadwyżka obejmuje co najmniej jeden pokój.

2. Jeżeli osoba, o której mowa w ust. 1, nie wyrazi zgody na przeniesienie się, ma prawo do zajmowania dotychczasowej kwatery, z tym że za nadwyżkę powierzchni jest obowiązana uiszczać podwyższoną opłatę.

**Art. 16. 1.** Minister Obrony Narodowej może w szczególności uzasadnionym wypadku zarządzić przydzielenie lokalu mieszkalnego w budynku przeznaczonym na zakwaterowanie stałe żołnierzy osobie, która nie posiada prawa do osobnej kwatery stałej.

2. Do osób, o których mowa w ust. 1, stosuje się przepisy ustawy z dnia 10 kwietnia 1974 r. — Prawo lokalowe (Dz. U. Nr 14, poz. 84), z tym że przydzielony lokal pozostaje nadal w dyspozycji wojskowych organów kwaterunkowych.

**Art. 17. 1.** W wypadku uzasadnionym potrzebami sił zbrojnych wojskowy organ kwaterunkowy może przydzielić pracownikowi zatrudnionemu w jednostce wojskowej lokal mieszkalny, przeznaczony na zakwaterowanie stałe żołnierzy.

2. Lokal mieszkalny, o którym mowa w ust. 1, jest mieszkaniem funkcyjnym w rozumieniu przepisów Prawa lokalowego.

**Art. 18. 1.** Osobną kwaterę stałą przydziela wojskowy organ kwaterunkowy.

2. Osobna kwatera stała nie może być oddana w użycie osobie nie posiadającej decyzji o przydziale kwatery ani podnajmowana w całości lub w części.

**Art. 19. 1.** Przydział osobnej kwatery stałej uzależnia się od uiszczenia kaucji w wysokości określonej na podstawie przepisów Prawa lokalowego, zabezpieczającej utrzymanie kwatery w należyłym stanie.

2. Minister Obrony Narodowej określa zasady, tryb pobierania i zwrotu kaucji oraz zasady zwalniania od niej w całości lub w części.

**Art. 20.** 1. Wojskowy organ kwaterunkowy jest obowiązany przekazać osobną kwaterę stałą w stanie zdatnym do użytku wraz z pomieszczeniami przynależnymi oraz zapewnić sprawne działanie zainstalowanych urządzeń technicznych, korzystanie z oświetlenia i ogrzewania, ciepłej wody, dźwigów, zbiorczych anten i innych urządzeń przeznaczonych w budynku do ogólnego użytku.

2. Osoby zajmujące osobną kwaterę stałą są obowiązane używać jej zgodnie z przeznaczeniem i z należytą starannością.

3. Bez zgody wojskowego organu kwaterunkowego nie wolno czynić zmian naruszających substancję kwatery lub budynku.

**Art. 21.** 1. Wojskowe organy kwaterunkowe wykonują remont osobnych kwater stałych, przydzielonych osobom uprawnionym do tych kwater, na koszt wojska lub wypłacają równoważnik pieniężny.

2. Koszty napraw uszkodzeń powstałych w kwaterze, budynku lub urządzeniach służących do wspólnego użytku mieszkańców obciążają osobę uprawnioną do osobnej kwatery stałej, jeżeli sprawcą uszkodzenia jest osoba zamieszkała w tej kwaterze.

3. Osobie uprawnionej do osobnej kwatery stałej, która nie zajmuje kwatery, może być przyznany równoważnik pieniężny na remont zajmowanego przez nią lokalu.

**Art. 22.** 1. Osoby, którym przydzielono osobne kwatery stałe, uiszczają następujące należności z tytułu zajmowania kwatery:

- 1) opłatę za kwaterę,
- 2) opłaty za świadczenia związane z wyposażeniem i eksploatacją kwatery.

2. W razie zwłoki w uiszczaniu należności z tytułu zajmowania kwatery pobiera się odsetki w wysokości określonej na podstawie przepisów Prawa lokalowego.

3. Osoba uprawniona do osobnej kwatery stałej, która zajmuje lokal mieszkalny przydzielony na podstawie przepisów Prawa lokalowego lub osobną kwaterę stałą znajdującą się w budynku będącym w zarządzie terenowego organu administracji państwowej lub innych organów i jednostek organizacyjnych, otrzymuje równoważnik pieniężny stanowiący różnicę między wysokością czynszu i opłat przewidzianych w przepisach Prawa lokalowego a wysokością opłat za ten lokal ustalonych na zasadach dotyczących osobnych kwater stałych.

**Art. 23.** 1. Należności z tytułu zajmowania kwatery nie uiszczone w terminie płatności podlegają wraz z odsetkami za zwłokę:

- 1) potrąceniu w pełnej wysokości z uposażenia, niezależnie od potrąceń z innych tytułów, jeżeli kwaterę zajmuje żołnierz zawodowy,
- 2) przymusowemu ściągnięciu w trybie przepisów o postępowaniu egzekucyjnym w administracji wraz z kosztami egzekucyjnymi, jeżeli kwaterę zajmuje osoba nie będąca żołnierzem zawodowym.

2. Potrącenie z uposażenia lub wszczęcie egzekucji powinno być poprzedzone dotęczeniem wykazu zaległych należności, sporządzonego przez wojskowy organ kwaterunkowy, wraz z wezwaniem do zapłaty, od którego zainteresowany może złożyć sprzeciw w terminie 7 dni do

wojskowego organu kwaterunkowego nadrzędnego nad organem, który wystosował wezwanie do zapłaty.

3. Tytułem do dokonania potrąceń lub tytułem egzekucyjnym jest wykaz zaległych należności, a w razie wniesienia sprzeciwu — decyzja organu określonego w ust. 2.

4. Za zapłatę należności z tytułu zajmowania kwatery przez osobę uprawnioną nie będącą żołnierzem zawodowym odpowiadają solidarnie pełnoletni członkowie rodziny stale z nią zamieszkali.

**Art. 24.** 1. Do czasu uzyskania osobnej kwatery stałej żołnierzowi zawodowemu przysługuje prawo do zakwaterowania tymczasowego w miejscowości, w której pełni służbę.

2. Zakwaterowanie tymczasowe przysługuje również żołnierzom odbywającym okresową służbę wojskową oraz podoficerom starszym, chorążym i oficerom pełniącym zawodową służbę wojskową w okresie próbnym.

**Art. 25.** 1. Żołnierzowi zawodowemu, który ma członków rodziny określonych w art. 9 ust. 3, przysługuje równoważnik pieniężny w razie niemożności przydzielenia osobnej kwatery stałej w miejscowości, w której stale pełni służbę, lub w miejscowości pobliskiej, jeżeli on sam lub członkowie jego rodziny nie posiadają lokalu mieszkalnego w tej miejscowości.

2. Równoważnik pieniężny może być przyznany również na warunkach określonych w ust. 1:

- 1) żołnierzowi zawodowemu samotnemu,
- 2) żołnierzowi odbywającemu okresową służbę wojskową oraz podoficerowi starszemu, chorążemu lub oficerowi pełniącemu zawodową służbę wojskową w okresie próbnym, jeżeli ma na utrzymaniu członków rodziny zamieszkałych w innej miejscowości.

3. Żołnierzowi zawodowemu, który posiada osobną kwaterę stałą lub inny lokal mieszkalny w miejscowości pobliskiej miejsca pełnienia służby, przysługuje zwrot kosztów dojazdu do miejsca pełnienia służby.

**Art. 26.** 1. Osobie uprawnionej do osobnej kwatery stałej przysługuje pomoc finansowa z funduszu mieszkaniowego na uzyskanie lokalu mieszkalnego w spółdzielni budownictwa mieszkaniowego albo domu jednorodzinnego lub lokalu mieszkalnego stanowiącego odrębną nieruchomość.

2. Rada Ministrów określa w drodze rozporządzenia wysokość i zasady przyznawania pomocy finansowej, o której mowa w ust. 1.

**Art. 27.** 1. Osobnej kwatery stałej nie przydziela się:

- 1) żołnierzowi zawodowemu lub innej osobie uprawnionej do osobnej kwatery stałej w razie skorzystania z pomocy finansowej z funduszu mieszkaniowego, o której mowa w art. 26,
- 2) żołnierzowi zawodowemu posiadającemu w miejscowości, w której stale pełni służbę, lub w miejscowości pobliskiej lokal mieszkalny przydzielony na podstawie Prawa lokalowego, odpowiadający co najmniej przysługującej powierzchni mieszkalnej, lokal mieszkalny w spółdzielni budownictwa mieszkaniowego lub stanowiący odrębną nieruchomość albo dom jednorodzinny.

3) żołnierzowi zawodowemu, którego małżonek posiada lokal mieszkalny lub dom, jeżeli zachodzą ponadto okoliczności określone w pkt 2.

2. Skorzystanie przez żołnierza z pomocy finansowej z funduszu mieszkaniowego nie pozbawia go prawa do przydzielenia mu osobnej kwatery stałej w razie:

- 1) przeniesienia służbowego do innej miejscowości,
- 2) zamiany lokalu mieszkalnego uzyskanego przy pomocy finansowej z funduszu mieszkaniowego z osobą zajmującą osobną kwaterę stałą — jeżeli zwróci udzieloną mu pomoc finansową.

3. Żołnierzowi, który skorzystał z pomocy finansowej z funduszu mieszkaniowego i został przeniesiony służbowo do innej miejscowości, przydziela się osobną kwaterę stałą tylko na czas pełnienia służby w tej miejscowości, chyba że zwróci udzieloną pomoc finansową.

#### Rozdział 4

##### Przekwaterowanie z osobnych kwater stałych.

Art. 23. 1. Żołnierz zawodowy jest obowiązany zwolnić osobną kwaterę stałą wraz z osobami wspólnie z nią zamieszkałymi, jeżeli:

- 1) skorzystał z pomocy finansowej z funduszu mieszkaniowego,
- 2) został przeniesiony służbowo do innej miejscowości i otrzymał w tej miejscowości osobną kwaterę stałą,
- 3) został przeniesiony służbowo do innej jednostki wojskowej lub na inne stanowisko w tej samej miejscowości, a zajmowana dotychczas kwatera znajduje się na wojskowym terenie zamkniętym albo w budynku przeznaczonym wyłącznie na zakwaterowanie całości lub określonej części kadry danej jednostki wojskowej i żołnierzowi przydzielono inną równorzędną osobną kwaterę stałą,
- 4) został przeniesiony służbowo do innej miejscowości lub zwolniony z zawodowej służby wojskowej, a kwaterę stałą otrzymał tylko na czas pełnienia służby w tej miejscowości,
- 5) zajmowana przez niego kwatera znajduje się w budynku o charakterze użytkowym albo w budynku przeznaczonym do rozbiórki lub przebudowy i przydzielono mu inną równorzędną osobną kwaterę stałą.

2. Osoby wymienione w art. 11 i 12 są obowiązane do zwolnienia osobnej kwatery stałej, jeżeli:

- 1) zachodzą okoliczności wymienione w ust. 1 pkt 1 i 5,
- 2) zajmowana kwatera znajduje się na terenie zamkniętym albo w budynku przeznaczonym wyłącznie na zakwaterowanie żołnierzy zawodowych, a osobie uprawnionej przydzielono inną równorzędną osobną kwaterę stałą.

Art. 29. 1. Za równorzędną osobną kwaterę stałą uznaje się kwaterę, która:

- 1) nadaje się do zamieszkania ze względu na stan techniczny,
- 2) ma nie gorsze wyposażenie techniczne niż kwatera dotychczas zajmowana,
- 3) odpowiada pod względem powierzchni mieszkalnej uprawnieniom osoby podlegającej przekwaterowaniu, nie może być jednak mniejsza od rozmiaru zajmowanej dotychczas kwatery,

- 4) jest kwaterą samodzielną,
- 5) znajduje się w tej samej miejscowości.

2. Za zgodą osoby podlegającej przekwaterowaniu można odstąpić od wymagań określonych w ust. 1 pkt 2—5.

Art. 30. 1. Decyzję w sprawie zwolnienia osobnej kwatery stałej w wypadkach wymienionych w art. 28 wydaje wojskowy organ kwaterunkowy.

2. Od decyzji, o której mowa w ust. 1, przysługuje zainteresowanemu odwołanie do organu wojskowego bezpośrednio nadrzędnego nad organem, który wydał tę decyzję. Decyzja wydana wskutek odwołania jest ostateczna.

3. Koszty przekwaterowania ponoszą organy wojskowe.

Art. 31. 1. W razie niezwolnienia osobnej kwatery stałej w terminie wyznaczonym w decyzji wojskowy organ kwaterunkowy może zarządzić przymusowe przekwaterowanie osoby uprawnionej wraz z osobami wspólnie z nią zamieszkałymi na jej koszt.

2. Jeżeli osoba zwalniana kwaterę pozostawi w niej osoby dotychczas z nią zamieszkałe, właściwy organ wojskowy zarządza przymusowe przekwaterowanie tych osób na jej koszt. W tym wypadku może nastąpić również przekwaterowanie tych osób do lokalu zajętego przez osobę uprawnioną albo do zastępczego pomieszczenia mieszkalnego odpowiadającego warunkom przewidzianym w Prawie lokalowym.

Art. 32. 1. Żołnierze zwolnieni z zawodowej służby wojskowej, którzy nie zachowują prawa do osobnej kwatery stałej, członkowie rodzin zmarłych żołnierzy (emerytów wojskowych, rencistów wojskowych), którzy nie nabywają prawa do tej kwatery, oraz inne osoby, których prawo do osobnej kwatery stałej wygasło, pozostają nadal w zajmowanych dotychczas kwaterach.

2. Osoby, o których mowa w ust. 1, podlegają przekwaterowaniu do zamiennego lokalu mieszkalnego, jeżeli zajmowane przez nie kwatery znajdują się:

- 1) na wojskowym terenie zamkniętym albo w budynkach poza tym terenem, określonych przez właściwe organy wojskowe,
- 2) w garnizonach określonych przez Ministra Obrony Narodowej lub organ przez niego upoważniony.

3. Zamienny lokal mieszkalny, odpowiadający warunkom określonym w art. 29, dostarcza wojskowy organ kwaterunkowy. Minister Obrony Narodowej może określić wypadki, w których lokal ten nie może przekraczać obowiązujących norm zaludnienia.

4. Dostarczony przez wojskowy organ kwaterunkowy zamienny lokal mieszkalny przydziela właściwy terenowy organ administracji państwowej

5. Lokalem zamiennym może być również spółdzielczy lokal mieszkalny typu lokatorskiego, za który wojskowy organ kwaterunkowy wpłacił wymagany wkład. Lokal taki dostarcza terenowy organ administracji państwowej stopnia wojewódzkiego z rezerwy pozostającej w jego dyspozycji.

6. Koszty przekwaterowania ponoszą organy wojskowe, jeżeli osobom przekwaterowanym nie przysługuje zwrot kosztów przesiedlenia na podstawie odrębnych przepisów. Przepisy art. 31 stosuje się odpowiednio

**Art. 33.** 1. Do osób wymienionych w art. 32, które nie podlegają przekwaterowaniu z zajmowanych przez nie kwater, stosuje się przepisy Prawa lokalowego, z tym że kwatery te pozostają nadal w dyspozycji wojskowych organów kwaterunkowych.

2. Do osób, które stosownie do art. 32 ust. 2 podlegają przekwaterowaniu do lokali zamiennych oraz do zajmowanych przez nie kwater, stosuje się do czasu przekwaterowania przepisy Prawa lokalowego w zakresie czynszu i opłat, norm zaludnienia oraz przydzielania opróżnionej części kwatery zajmowanej przez więcej niż jednego użytkownika.

3. W sprawach określonych w ust. 1 i 2 nie stosuje się przepisu art. 2 pkt 3 Prawa lokalowego.

**Art. 34.** 1. Żołnierz zwolniony z zawodowej służby wojskowej wskutek utraty stopnia wojskowego, ukarania karą dyscyplinarną usunięcia z tej służby albo skazania prawomocnym wyrokiem sądu na karę pozbawienia wolności, który nie nabył prawa do emerytury wojskowej albo do wojskowej renty inwalidzkiej z tytułu inwalidztwa pozostającego w związku ze służbą wojskową, podlega przekwaterowaniu wraz z osobami wspólnie z nim zamieszkałymi z zajmowanej kwatery do zastępczego pomieszczenia mieszkalnego.

2. Pomieszczenie zastępcze dostarcza wojskowy organ kwaterunkowy, a przydziela właściwy terenowy organ administracji państwowej.

3. Jeżeli żołnierz odbywa karę pozbawienia wolności, przekwaterowaniu podlegają osoby, które zamieszkują w tej kwaterze.

4. Koszty przekwaterowania w wypadkach określonych w ust. 1 i 3 ponoszą organy wojskowe.

5. Osoby, o których mowa w ust. 1 i 3, do czasu ich przekwaterowania uiszczają za zajmowane lokale czynsz i opłaty w wysokości przewidzianej w przepisach Prawa lokalowego.

**Art. 35.** Przekwaterowanie z osobnych kwater stałych osób, które nie są żołnierzami zawodowymi, przeprowadza — na wniosek wojskowego organu kwaterunkowego — właściwy terenowy organ administracji państwowej w trybie przepisów o postępowaniu egzekucyjnym w administracji.

**Art. 36.** 1. W razie samowolnego zajęcia osobnej kwatery stałej przez żołnierza wojskowy organ kwaterunkowy dokonuje bezzwłocznie usunięcia sprawcy z kwatery na jego koszt do poprzednio zajmowanego lokalu.

2. Jeżeli sprawcą samowolnego zajęcia kwatery jest osoba cywilna, usunięcia jej dokonuje, na wniosek wojskowego organu kwaterunkowego, właściwy terenowy organ administracji państwowej.

**Art. 37.** Ministrowie Obrony Narodowej oraz Administracji, Gospodarki Terenowej i Ochrony Środowiska określają w drodze rozporządzenia tryb postępowania w sprawie przekwaterowania osób nieuprawnionych z osobnych kwater stałych oraz organy właściwe w tych sprawach.

## Rozdział 5

### Zakwaterowanie przejściowe.

**Art. 38.** 1. Zakwaterowanie przejściowe stosuje się w razie konieczności czasowego rozmieszczenia jednostek

wojskowych, urządzeń, uzbrojenia i sprzętu wojskowego, a także żołnierzy i pracowników cywilnych zatrudnionych w tych jednostkach oraz osób towarzyszących siłom zbrojnym, poza budynkami, lokalami i terenami przeznaczonymi na zakwaterowanie stałe.

2. Zakwaterowanie przejściowe stosuje się w szczególności w razie:

- 1) ćwiczeń, zgrupowań i przemarszów wojska,
- 2) podróży służbowych i czasowego wykonywania obowiązków przez żołnierzy i pracowników cywilnych poza stałym miejscem służby lub pracy,
- 3) wprowadzenia stanu zagrożenia bezpieczeństwa Państwa, ogłoszenia mobilizacji i w czasie wojny.

**Art. 39.** 1. Zajęciu na zakwaterowanie przejściowe podlegają przede wszystkim budynki, lokale i tereny będące w zarządzie organów administracji państwowej, instytucji państwowych i jednostek gospodarki społecznej. W dalszej kolejności zajęciu podlegają również nieruchomości należące do organizacji społecznych, zawodowych albo do innych osób prawnych lub fizycznych.

2. Przy zajmowaniu nieruchomości należących do osób fizycznych należy przede wszystkim zajmować pomieszczenia i tereny należące do osób, które dobrowolnie zgłosiły je na zakwaterowanie, a następnie inne pomieszczenia i tereny, rozkładając ciężar zakwaterowania w miarę możliwości równomiernie na poszczególne osoby.

3. W zależności od warunków lokalnych ciężar zakwaterowania powinien być w miarę możliwości rozłożony równomiernie na poszczególne miejscowości.

**Art. 40.** 1. Nie podlegają zajęciu na zakwaterowanie przejściowe:

- 1) nieruchomości będące w zarządzie organów Milicji Obywatelskiej i zawodowych straży pożarnych,
- 2) nieruchomości będące w zarządzie banków i przedsiębiorstw państwowych, niezbędne do wykonywania zadań produkcyjnych, usługowych i handlowych,
- 3) biblioteki, muzea, archiwa i inne pomieszczenia przeznaczone do przechowywania dóbr kultury oraz obiekty zabytkowe,
- 4) budynki należące do placówek naukowo-badawczych i laboratoriów,
- 5) nieruchomości przeznaczone do wykonywania kultury religijnej,
- 6) budynki zakładów karnych i zakładów poprawczych,
- 7) domy pomocy społecznej,
- 8) nieruchomości użytkowane przez:
  - a) obce misje dyplomatyczne i urzędy konsularne,
  - b) członków personelu dyplomatycznego obcych misji dyplomatycznych oraz urzędników konsularnych obcych urzędów konsularnych,
  - c) członków personelu administracyjnego i technicznego oraz członków personelu służby obcych misji dyplomatycznych, jak również pracowników konsularnych oraz członków personelu służby obcych urzędów konsularnych, jeżeli nie są obywatelami polskimi i nie posiadają w Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej stałego miejsca zamieszkania — pod warunkiem wzajemności,
  - d) inne osoby lub instytucje międzynarodowe, korzystające z immunitetów dyplomatycznych lub kon-

sularnych na mocy ustaw, umów międzynarodowych albo powszechnie uznanych zwyczajów międzynarodowych.

2. Zakłady lecznicze i weterynaryjne mogą być zajęte jedynie na potrzeby wojskowej służby zdrowia lub służby weterynaryjnej.

3. Minister Obrony Narodowej może w porozumieniu z zainteresowanymi ministrami określić inne nieruchomości nie podlegające zajęciu na zakwaterowanie przejściowe.

**Art. 41.** Nieruchomości zajęte na zakwaterowanie przejściowe podlegają zwolnieniu nie później niż w ciągu 6 miesięcy od dnia ich zajęcia. Ograniczenia tego nie stosuje się w razie wprowadzenia stanu zagrożenia bezpieczeństwa Państwa, ogłoszenia mobilizacji i w czasie wojny.

**Art. 42.** 1. Za szkody wyrządzone w związku z zakwaterowaniem przejściowym odpowiadają wobec poszkodowanego organy wojskowe.

2. W razie nieosiągnięcia porozumienia co do odpowiedzialności za szkodę lub wysokości odszkodowania sprawę kieruje się do terenowego organu administracji państwowej stopnia podstawowego, który wydaje decyzję w tej sprawie. Od decyzji tej odwołanie nie przysługuje.

3. Strona, która nie zgadza się z decyzją wydaną w trybie ust. 2, może w terminie 30 dni od dnia doręczenia decyzji wystąpić o rozstrzygnięcie sporu do sądu lub komisji arbitrażowej. Przepisu tego nie stosuje się w razie wprowadzenia stanu zagrożenia bezpieczeństwa Państwa, ogłoszenia mobilizacji i w czasie wojny.

4. Przepisy ust. 1—3 nie dotyczą odpowiedzialności organów wojskowych za szkody wyrządzone na obszarach leśnych stanowiących własność Państwa.

5. Roszczenie o naprawienie szkody ulega przedawnieniu z upływem jednego roku od dnia, w którym poszkodowany dowiedział się o szkodzie. Jednakże w każdym wypadku roszczenie przedawnia się z upływem lat trzech od dnia, w którym szkoda została wyrządzona.

**Art. 43.** 1. Obowiązek udostępnienia pomieszczenia na zakwaterowanie przejściowe polega również na zapewnieniu w ramach posiadanych możliwości niezbędnego wyposażenia i oświetlenia tego pomieszczenia, a w razie potrzeby — również ogrzewania.

2. Korzystanie z pomieszczeń w ramach zakwaterowania przejściowego w budynkach nie należących do organów administracji państwowej, instytucji i przedsiębiorstw państwowych jest odpłatne.

**Art. 44.** 1. W czasie podróży służbowych i czasowego wykonywania obowiązków poza stałym miejscem służby lub pracy żołnierze i pracownicy cywilni korzystają przede wszystkim z zakwaterowania w służbowych pokojach noclegowych, hotelach garnizonowych lub w innych hotelach.

2. Jeżeli zakwaterowanie tych osób w hotelach lub służbowych pokojach noclegowych jest niemożliwe, korzystają one z zakwaterowania przejściowego.

**Art. 45.** 1. Na terenach zajętych na zakwaterowanie przejściowe może być utworzona strefa niebezpieczeństwa w drodze zarządzenia terenowego organu administracji państwowej stopnia wojewódzkiego, wydanego na wniosek właściwego dowódcy okręgu wojskowego lub rodzaju sił zbrojnych.

2. W wyjątkowych wypadkach, uzasadnionych potrzebami sił zbrojnych, strefa niebezpieczeństwa może obejmować przez okres nie przekraczający 20 dni obszary przyległe do terenów zajętych na zakwaterowanie przejściowe.

3. W razie objęcia strefą niebezpieczeństwa obszarów zamieszkanym zarządza się czasowe usunięcie z niej mieszkańców na okres do 20 dni.

4. Zarządzenie o utworzeniu strefy niebezpieczeństwa powinno określać obszar tej strefy, sposób jej oznaczenia, termin czasowego usunięcia z niej mieszkańców oraz zakaz wstępu osób nieuprawnionych na obszar objęty tą strefą albo na poszczególne jej rejony.

5. O objęciu strefą niebezpieczeństwa obszarów zamieszkanym i obowiązku czasowego ich opuszczenia oraz o zakazie wstępu na obszar objęty tą strefą właściwy terenowy organ administracji państwowej stopnia podstawowego jest obowiązany poinformować mieszkańców.

**Art. 46.** 1. Osobom zamieszkałym na terenach objętych strefą niebezpieczeństwa przysługują bezpłatnie na czas usunięcia z budynków zastępcze pomieszczenia mieszkalne, a w razie potrzeby również pomieszczenia gospodarcze.

2. W razie braku zastępczych pomieszczeń mieszkalnych terenowy organ administracji państwowej stopnia podstawowego może zobowiązać mieszkańców pobliskich miejscowości do bezpłatnego udostępnienia pomieszczeń osobom usuniętym czasowo ze strefy niebezpieczeństwa.

**Art. 47.** Rada Ministrów w drodze rozporządzenia określa:

- 1) zasady i tryb zajmowania nieruchomości na zakwaterowanie przejściowe i ich zwalniania, ustalenia i wypłaty należności za korzystanie z pomieszczeń w ramach zakwaterowania przejściowego oraz zasady ustalenia i wypłaty odszkodowań za szkody wyrządzone w związku z zakwaterowaniem przejściowym i utworzeniem strefy niebezpieczeństwa, jak również właściwość organów w tych sprawach,
- 2) właściwość i obowiązki organów w sprawach związanych z czasowym usunięciem mieszkańców ze strefy niebezpieczeństwa.

## Rozdział 6

### Przepisy karne.

**Art. 48.** Kto narusza zakaz wstępu na teren zajęty na zakwaterowanie sił zbrojnych lub na teren objęty strefą niebezpieczeństwa,  
podlega karze grzywny.

**Art. 49.** 1. Kto obejmuje samowolnie w używanie osobną kwaterę stałą bez uzyskania decyzji o przydziale albo oddaje osobną kwaterę stałą w używanie lub podnajem osobie nie posiadającej decyzji o przydziale tej kwatery,  
podlega karze aresztu bądź ograniczenia wolności albo grzywny.

2. Administrator domu, który zaniedba bezzwłocznego zawiadomienia wojskowego organu o samowolnym zajęciu lokalu przeznaczonego na osobną kwaterę stałą,  
podlega karze grzywny.

**Art. 50.** 1. Kto nie stosuje się do zarządzenia właściwego organu w sprawie oddania na zakwaterowanie przejściowe budynku, lokalu lub terenu albo w sprawie usunięcia mieszkańców z terenu objętego strefą niebezpieczeństwa,

podlega karze grzywny.

2. Tej samej karze podlega, kto uniemożliwia lub utrudnia korzystanie z budynku lub terenu, zajętego na zakwaterowanie przejściowe.

**Art. 51.** Orzekanie w sprawach o wykroczenia określone w art. 48—50 następuje w trybie przepisów o postępowaniu w sprawach o wykroczenia. Żołnierze odpowiadają za te czyny na zasadach określonych w przepisach o dyscyplinie wojskowej.

## Rozdział 7

### Przepisy szczegółowe.

**Art. 52.** 1. Minister Obrony Narodowej określa:

- 1) sposób zarządzania budynkami i terenami przeznaczonymi na zakwaterowanie sił zbrojnych,
- 2) normy i sposób wspólnego zakwaterowania żołnierzy oraz zasady gospodarowania wspólnymi kwaterami stałymi,
- 3) normy przysługującej żołnierzom powierzchni mieszkalnej w osobnych kwaterach stałych oraz okoliczności, w których przy ustalaniu tej powierzchni uwzględnia się osobę zatrudnioną w gospodarstwie domowym żołnierza,
- 4) warunki uzasadniające przyznanie uprawnienia do dodatkowej powierzchni mieszkalnej żołnierzom oraz innym osobom uprawnionym do osobnej kwatery stałej,
- 5) sposób administrowania osobnymi kwaterami stałymi, zasady przydzielania i zamiany tych kwater oraz wykonywania ich remontu,
- 6) tryb postępowania w sprawie przekwaterowania żołnierzy i innych osób uprawnionych do osobnych kwater stałych,
- 7) zasady zakwaterowania tymczasowego oraz zasady organizowania hoteli garnizonowych i służbowych pokoi noclegowych i korzystania z tych hoteli i pokoi,
- 8) zasady pobierania opłat za zakwaterowanie i korzystanie z hoteli garnizonowych oraz wysokość i terminy ich uiszczania,
- 9) właściwość organów wojskowych w sprawach związanych z zakwaterowaniem sił zbrojnych.

2. Ministrowie Obrony Narodowej oraz Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego określają zasady zarządzania i go-

spodarowania obszarami leśnymi będącymi w zarządzie i użytkowaniu organów wojskowych oraz przekazanyimi tym organom do terenowego wykorzystania, a także zasady naprawiania szkód wyrządzonych w związku z zakwaterowaniem przejściowym na obszarach leśnych stanowiących własność Państwa.

3. Minister Obrony Narodowej określa w porozumieniu:

1) z Ministrem Finansów:

- a) zasady i tryb wypłaty oraz wysokość równoważnika pieniężnego na wykonanie remontu w osobnych kwaterach stałych,
- b) zasady i tryb wypłaty oraz wysokość równoważnika pieniężnego, o którym mowa w art. 25,
- c) tryb zwracania kosztów dojazdu do miejsca pełnienia służby,

2) z Ministrami Finansów oraz Administracji, Gospodarki Terenowej i Ochrony Środowiska — wysokość i terminy uiszczania opłat za osobne kwatery stałe oraz tryb wypłaty równoważnika pieniężnego, o którym mowa w art. 22 ust. 3.

4. Rada Ministrów określa zasady i tryb wypłaty oraz wysokość równoważnika pieniężnego na wykonanie remontu, o którym mowa w art. 21 ust. 3.

**Art. 53.** Uprawnienia Ministra Obrony Narodowej przewidziane w ustawie przysługują Ministrowi Spraw Wewnętrznych w stosunku do żołnierzy pełniących służbę w podległych mu jednostkach oraz do członków rodzin tych żołnierzy.

## Rozdział 8

### Przepisy przejściowe i końcowe.

**Art. 54.** Dotychczasowe mieszkania służbowe przydzielone pracownikom cywilnym zatrudnionym w jednostkach, instytucjach i zakładach wojskowych stają się mieszkaniami funkcyjnymi w rozumieniu przepisów Prawa lokalowego.

**Art. 55.** 1. Traci moc ustawa z dnia 31 stycznia 1961 r. o zakwaterowaniu Sił Zbrojnych (Dz. U. z 1961 r. Nr 6, poz. 38 i z 1972 r. Nr 53, poz. 341).

2. Do czasu wydania przepisów wykonawczych zachowują moc przepisy wydane na podstawie ustawy, o której mowa w ust. 1, ze zmianami wynikającymi z niniejszej ustawy.

**Art. 56.** Ustawa wchodzi w życie z dniem 1 lipca 1976 r.

Przewodniczący Rady Państwa *H. Jabłoński*  
Sekretarz Rady Państwa: *L. Stasiak*